

Oponentský posudok
na vymenúvacie konanie doc. Mgr. Andreja Kalaša, PhD.
za profesora v študijnom odbore 2.1.1 Filozofia

doc. Mgr. Andrej Kalaš, PhD.

Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Publikačná i pedagogická práca doc. Andreja Kalaša sa rozvíja v oblasti dejín filozofie so zvláštnym zameraním na dejiny antickej filozofie. Ako ukazuje predložený zoznam publikovaných prác, doc. Kalaš spĺňa kvantitatívne kritériá určené pre vymenovanie za profesora. Chcem však zdôrazniť, že ich spĺňa predovšetkým teoretickou kvalitou svojich štúdií, vďaka ktorej nadobudol postavenie a uznanie vo vedeckej komunite. Jeho práce nachádzajú ohlas nielen v radoch filozofov, ale aj medzi predstaviteľmi ďalších disciplín humanitných a sociálnych vied. Zvlášť by som chcel uviesť prijatie, aké sa dočkali od klasických filológov.

V tejto súvislosti pokladám za potrebné pripomenúť, že Andrej Kalaš sa od začiatku svojho pôsobenia na Katedre filozofie a dejín filozofie vyprofiloval ako výrazný reprezentant novej generácie filozofov zameriavajúcich sa na problematiku dejín filozofie. V jeho prípade išlo o antické obdobie týchto dejín, ktorému sa dodnes venuje. Tak vo svojom pedagogickom pôsobení, ako aj vo svojich publikáciách nadviazal na dedičstvo, ktoré zanechala predchádzajúca generácia v podobe korpusu prekladateľských, interpretačných

a popularizačných diel uvádzajúcich do nášho kultúrneho prostredia veľké postavy antickej filozofie. Spôsob, akým Andrej Kalaš na toto dedičstvo nadviazal, sa od jeho prvých publikácií vyznačoval dôkladnou prácou s originálnou jazykovou podobou textu, k čomu bol disponovaný štúdiom klasickej filológie. Možno konštatovať, že v tejto oblasti sa Andrej Kalaš zaradil medzi tých historikov filozofie, ktorí u nás skúmania v tejto sfére posunuli na vyššiu teoretickú úroveň, korešpondujúcu s medzinárodnými štandardami dejinno-filozofických štúdií.

Ďalšou osobitosťou prístupu, aký si Andrej Kalaš vo svojich štúdiách antickej filozofie zvolil a rozvinul ho, je sústredenie záujmu na tých jej predstaviteľov, ktorí u nás doposiaľ neboli predmetom dôkladnejších analýz. Do zorného poľa jeho záujmu sa takto dostávajú nielen veľké postavy klasického obdobia gréckej filozofie, ale aj predstavitelia škôl zaradovaných do predklasického alebo poklasického obdobia. Svedčí o tom už jeho dizertačná práca *Osud a sloboda v stoicizme, skeptickej Akadémii a epikureizme* (2005). Výrazný príklad tohto záujmu nachádzam predovšetkým v Kalašovej monografii *Raný pyrrhónizmus alebo blažený život bez hodnôt ?* (Bratislava: Univerzita Komenského, 2009). V Predhovore vyjadruje svoj zámer týmito slovami: „Našou úlohou bude jednak objasniť Pyrrhónov spôsob argumentácie, a osobitne jeho filozofické životné sebavyjadrenie (či skôr vžiť sa doň), jednak poukázať na určitú cudzosť či prinajmenšom „neštandardnosť“ jeho konceptu blaženosti v kontexte gréckeho spôsobu uvažovania“ (s. 6). V tejto formulácii sú naznačené viaceré interpretačné línie: analýza argumentácie sa spája s pokusom o hermeneutický prienik postupujúci až k vrstve osobnostného prežívania filozofického postoja, zachytávanie osobitosti dopĺňajú presahy siahajúce od kontextov antického myslenia až po súčasné reflexie kognitívnej, etickej a konatívnej problematiky. Naozaj, na úvodné vyjadrenie zámeru autor bezprostredne nadväzuje ďalším rozšírením rámcov pokusom o predstavenie Pyrrhónovho filozofického odkazu ako sa utváral v samotnej antike a uvedením

reflexií názorov tohto filozofa v súčasnom myslení. V tejto perspektíve pristupuje potom Andrej Kalaš v záverečných kapitolách svojej práce k skúmaniu troch otázok šťastného života z hľadiska metafyzickej, epistemologickej, etickej a fenomenalistickej interpretácie Pyrrhóna, a k hľadaniu odpovede na otázku, či je (blažený) život zlučiteľný s radikálnym popretím poznania.

Jedným z dôvodov, pre ktoré som spomedzi publikovaných prác doc. Andreja Kalaša vybral práve túto monografiu, je aj to, že sa v nej výrazne prejavuje jeho jazyková a terminologická dôslednosť. Zvlášť oceňujem, že v záverečných častiach textu nájdeme Grécko-slovenský terminologický slovníček.

Výsledky svojich skúmaní doc. Kalaš prezentoval na viacerých vedeckých podujatiach, kongresoch, kolokviách a letných školách doma i v zahraničí. Za všetky uvediem aspoň semináre, sympóziá a kolokviá o antickej filozofii usporiadané v Grécku. Jeho publikácia *Raný pyrrhonismus neboli blažený život bez hodnot* vyšla vo vydavateľstve Oikoymenh (2007) a publikácia *Pyrrhón – blažený filozof bez hodnôt* vyšla roku 2017 na Cypre. Tak pre klasických filológov, ako aj pre filozofov sú prínosné práce venované Lucretiovmu dielu *De rerum natura*, na ktorých sa podieľal ako spoluautor.

Doc. Kalaš prejavil svoje schopnosti aj pri organizácii práce vedeckých kolektívov, čoho dokladom sú viaceré úspešné hodnotené grantové projekty.

Nie som povolaný hodnotiť komplexnejšie pedagogickú činnosť doc. Kalaša. Napriek tomu pripájam poznámku, že som mal viackrát možnosť presvedčiť sa aspoň nepriamo o dôkladnosti a sústavnosti, s akou sa práci so študentmi venuje. Svedectvá o tejto práci prinášali študenti, ktorých viedol

a ktorých myslenie v sokratovskom zmysle stimuloval. Oceňujem, že do gréckeho jazyka uvádza študentov filozofie v špeciálnom kurze.

Odporúčam, aby menovanému doc. Andrejovi Kalašovi, PhD. bol po úspešnom inauguračnom konaní, po splnení všetkých vysokoškolskou legislatívou predpísaných podmienok, udelený akademický titul profesor v študijnom odbore 2. 1.1 filozofia.

Prof. PhDr. Miroslav Marcelli, CSc.

Bratislava, 10. 4. 2023

Prof. PhDr. Miroslav Marcelli, PhD.

Katedra filosofie
Fakulta humanitných štúdií, Univerzita Karlova, Praha
E-mail: miroslav.marcelli@fhs.cuni.cz